

IFRS 3: De full goodwill versus de partial goodwill methode en de consequenties voor de praktijk

Een onderneming kan bij een acquisitie om verschillende redenen besluiten niet de volledige 100% van een onderneming over te nemen. Hierdoor ontstaat een minderheidsbelang (non-controlling interest). IFRS 3.19 geeft een keuzemogelijkheid voor de waardering van het minderheidsbelang tussen enerzijds de full goodwill methode en anderzijds de partial goodwill methode. De keuze tussen beide methoden kan ingrijpende consequenties voor de toekomstige resultaten en vermogenspositie hebben. In deze bijdrage behandelen wij de consequenties van beide methoden voor de praktijk aan de hand van voorbeelden.

Inleiding

Ondernemingen kunnen verschillende redenen hebben om niet 100% van een onderneming over te nemen, bijvoorbeeld:

- schaarste in (liquide) middelen versus de koopprijs van een onderneming;
- beperking van risico's;
- voldoen aan wet- en regelgeving (antikartelvormingwetten) en de betrokkenheid van mededingingsautoriteiten;
- als de overnamestrategie zich erop richt de bestaande eigenaren/directieleden mee te laten profiteren van de waardestijging na overnamedatum.

Ondernemingen hebben een keuzemogelijkheid voor de waardering van een minderheidsbelang (IFRS 3.19):

- reële waarde (full goodwill methode). Hierbij komt ook de goodwill op het minderheidsbelang tot uitdrukking; of
- het proportionele aandeel in de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva (partial goodwill methode). De goodwill op het minderheidsbelang zelf komt niet tot uitdrukking.

Bovenstaande keuzemogelijkheid bestaat op acquisitiedatum en kan voor iedere overname afzonderlijk worden gemaakt. Deze keuze heeft

niet alleen consequenties voor de verwerking op acquisitiedatum, maar ook voor de verslaggeving na de acquisitie.

In deze bijdrage behandelen wij aan de hand van een aantal voorbeelden de consequenties van de keuze tussen de full goodwill methode en partial goodwill methode. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de gevolgen per acquisitiedatum en anderzijds de gevolgen na acquisitiedatum.

Consequenties op acquisitiedatum

In het onderstaande voorbeeld worden de full goodwill en de partial goodwill methode nader uitgewerkt en de consequenties voor het minderheidsbelang, de goodwill en het balanstotaal geïllustreerd.

Voorbeeld 1

Op 1 januari 2010 verkrijgt onderneming A een 60% aandelenbelang in onderneming B voor EUR 600. De reële waarde van het 40% minderheidsbelang in B is EUR 380. De reële waarde van de identificeerbare activa en passiva van onderneming B op acquisitiedatum bedraagt EUR 700. A en B hebben geen goodwill per 1 januari 2010.

Full goodwill methode

In de geconsolideerde jaarrekening van A vindt de verwerking van de acquisitie van het 60%-belang in B als volgt plaats:

Goodwill (600+380-700)	280
Activa en passiva van deelneming B (reële waarde)	700
Aan Minderheidsbelang (reële waarde 40% minderheidsbelang)	380
Aan Bank	600

Partial goodwill methode

In de geconsolideerde jaarrekening van A vindt de verwerking van de acquisitie van het 60%-belang in B als volgt plaats:

Goodwill (600+280-700)	180
Activa en passiva van deelneming B (reële waarde)	700
Aan Minderheidsbelang (40% * 700)	280
Aan Bank	600

Bij de full goodwill methode zijn het minderheidsbelang en de goodwill in beginsel hoger dan bij de partial goodwill

methode. De full goodwill methode houdt in dat het minderheidsbelang wordt gewaardeerd tegen de reële waarde. Dit heeft ook navenante consequenties voor het balanstotaal.

Consequenties na acquisitiedatum

Allocatie van resultaten

De keuze voor de waardering van het minderheidsbelang op acquisitiedatum heeft geen gevolgen voor de allocatie van B's resultaten naar A (60%) en de minderheidsaandeelhouders in B (40%). Aangezien de startwaarde van het minderheidsbelang in de balans onder beide methoden verschilt, zal de allocatie van resultaten B in de jaarrekening van onderneming A mogelijk kunnen leiden tot een negatief minderheidsbelang. Dit was onder de oude versie van IAS 27 alleen mogelijk indien de minderheidsaandeelhouders zich garant hadden gesteld voor hun aandeel in de verliezen.

Bijzondere waardevermindering goodwill

Voorbeeld 2

Als voorbeeld 1 met de volgende additionele informatie. B kwalificeert op grond van IAS 36.6 als kasstroomgenererende eenheid (KGE) van onderneming A. A heeft geen andere kasstroomgenererende eenheden. A alloceert daarom de goodwill uit hoofde van de acquisitie van B volledig aan haar enige KGE (B). De realiseerbare waarde van de KGE (B) is EUR 940. De boekwaarde van de KGE bedraagt EUR 700 (exclusief goodwill).

Partial goodwill methode	Goodwill	%	Identificeerbare activa en passiva B	%	Totaal	%
	EUR		EUR		EUR	
Nettoboekwaarde B	180	60	700	100	880	
Brutering	120	40	-	-	120	
Brutoboekwaarde B	300	100	700	100	1.000	100
Realiseerbare waarde KGE (B)					940	100
Bijzondere waardevermindering					60	100

Aangezien het minderheidsbelang gewaardeerd is tegen het proportionele aandeel in de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva van B, komt de goodwill met betrekking tot het 40% minderheidsbelang niet tot uitdrukking in de geconsolideerde jaarrekening van A. Alleen de goodwill met betrekking tot het meerderheidsbelang ad EUR 180 is opgenomen in de geconsolideerde balans van A.

Bovenstaande brengt bij de zogeheten 'impairment test' een moeilijkheid met zich mee. De realiseerbare waarde van de KGE (B) ad EUR 940 is gebaseerd op de totale onderneming B (100%), dus inclusief het 40% minderheidsbelang. De totale goodwill (100%) komt dus tot uitdrukking in de realiseerbare waarde van B. Dit betekent dat onderneming A ten behoeve van de impairment test de nettogoodwill groot EUR 180 (60%) dient te bruteren naar EUR 300 (100%) en vervolgens te alloceren naar de KGE (B), waardoor de brutoboekwaarde EUR 1.000 bedraagt (IAS 36.C4).

IAS 36.C4 bepaalt niet op welke wijze de brutering van goodwill ten behoeve van de impairment test dient plaats te vinden. In dit voorbeeld is de nettogoodwill (60%) lineair gebruteerd naar 100%. Wij merken op dat ook andere methoden voor brutering aanvaardbaar zijn, bijvoorbeeld op basis van de reële waarde van het minderheidsbelang B op het moment van acquisitiedatum.

De bijzondere waardevermindering in dit voorbeeld bedraagt EUR 60. A verantwoordt een bijzonder waardeverminderingverlies van totaal EUR 36 (60%) in de resultatenrekening. De overige 40% (EUR 24) komt als zodanig niet tot uitdrukking in de jaarrekening van A.

Full goodwill methode	Goodwill	%	Identificeerbare activa en passiva B	%	Totaal	%
	EUR		EUR		EUR	
Boekwaarde B	300	100	700	100	1.000	100
Realiseerbare waarde KGE (B)					940	100
Bijzondere waardevermindering					60	100

A verantwoordt een bijzonder waardeverminderingverlies van totaal EUR 60 (100%) en alloceert dit verlies als volgt:

	EUR	%
Bijzondere waardevermindering aandeelhouders A	36	60
Bijzondere waardevermindering minderheidsaandeelhouders	24	40
Totaal	60	100

Deze allocatie heeft betrekking op IAS 1.83 die vereist dat in het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten de winst/het verlies over de periode en het totaalresultaat worden toegerekend aan:

- minderheidsbelangen, en
- eigenaars van de moedermaatschappij.

De gevolgen na acquisitiedatum zijn samengevat in de figuur op de pagina hiernaast:

Aandachtspunten voor de praktijk

Bij een overname komt veel kijken. Strategische, fiscale, juridische en andere aspecten dienen goed te worden beoordeeld. Wij adviseren om tijdig stil te staan bij mogelijke consequenties van de toepassing van de full goodwill of partial goodwill methode op de verslaggeving. Dat kan onnodige verrassingen in een later stadium voorkomen. Enkele niet-limitatieve aandachtspunten hierbij zijn:

- Compliance met financieringsconvenanten: de onderneming dient misverstanden in de interpretatie van het begrip 'eigen vermogen' in eventuele financieringsratio's bij convenanten te voorkomen. Hetzelfde geldt voor convenanten met betrekking tot resultaten;
- Het consolidatieproces bij minderheidsbelangen is complex. Beide waarderingsmethoden kunnen mogelijk consequenties hebben voor bestaande financiële rapportagesystemen en -processen;
- De aard en omvang van een minderheidsbelang geniet de aandacht van gebruikers van jaarrekeningen (bijvoorbeeld beleggers, minderheids- of meerderheidsaandeelhouders en analisten etc.). Dit betekent dat duidelijke toelichting van de gekozen waarderingsgrondslag van het minderheidsbelang relevant is. Daarnaast kan duidelijke externe communicatie (b.v. in het directieverslag, persberichten of tussentijdse/ jaarcijfers) over de aard en omvang van het minderheidsbelang onduidelijkheden voorkomen, ook in die situaties waarbij het minderheidsbelang negatief is;

- Compliance met US GAAP en 'local GAAP': de partial goodwill methode is onder US GAAP niet toegestaan. De full goodwill methode is onder NL GAAP niet toegestaan;
- Managementbeloning: de gekozen methode kan ook consequenties hebben voor bepaalde performance targets en daaraan ten grondslag liggende ratio's.

Drs. Peter Thomson RA CPA

Gevolgen na acquisitiedatum	Full goodwill methode	Partial goodwill methode
Allocatie van resultaten	Lagere kans op negatief minderheidsbelang	Hogere kans op negatief minderheidsbelang
Impairment test	Geen brutering goodwill	Brutering goodwill
Hoogte van eventuele goodwill impairment	Kans op grotere impairment verliezen: Volledige impairment m.b.t. verkregen vennootschap verantwoord	Lagere impairment verliezen: Alleen pro-rata impairment m.b.t. deelnemings-% moedermaatschappij verantwoord
Allocatie van bijzondere waardeverminderingverliezen	Bijzondere waardeverminderingverlies alloceren aan de moeder en de minderheidsaandeelhouder o.b.v. deelnemings-%	Bijzondere waardeverminderingverlies volledig alloceren aan de moeder, daar de goodwill van het minderheidsbelang niet is verantwoord in de jaarrekening van de moeder